

Asia: VM019:00/2021, VN/2033/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022

Lausunnonantaja

Lausunnonantaja on:

Kuntayhtymä

Huomiot valmistelun rahoituksen määräytymisperusteisiin

a) Hyvinvointialueiden valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Sote- ja pela-järjestäjien määrän tulee olla keskeinen rahoituksen määräytymisen perusta, koska alueilla, joilla sote- ja pelastustoimen järjestäminen on vielä hajanaista, toimeenpanoon tarvittava työmäärä ja siihen tarvittavat resurssit ovat myös suurimmat. Tältä osin luonnos hyvinvointialueiden rahoituksen (2021-2022) määräytymisperusteista vastaa sote-uudistuksen toimeenpanon tarpeisiin.

Kuitenkin valmisteluun varattu määräraha yhteensä vuosille 2021 – 2022 on riittämätön uudistuksen toimeenpanotehtäville.

b) HUS-yhtymän valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

ei kantaa

Muut huomiot asetusluonnokseen tai perustelumuistioon

Muut huomiot

Hyvinvointialueiden onnistumisen yksi perusedellytyksistä on riittävä panostus valmisteluun ja riittävä valmisteluaikainen rahoitus. Aikataulu on liian kireä, mutta jos esitetyllä aikataululla on tavoitteena edetä, on otettava seuraavat tekijät huomioon:

- liian matala rahoitustaso valmistelussa siirtää kohtuuttomasti rasiitusta nykyjärjestäjille ja rahoittajille eli kunnille ja kuntayhtymille (lopullisen rahoitusvastuun kantajana kunnat myös sairaanhoitopiirien ja eri kuntayhtymien osalta). Tämä muodostuu merkittäväksi riskiksi, sillä

nykyjärjestäjien vastuulla on yhtäaikaaisesti uuden valmistelu ja nykyisen palvelutuotannon ja organisaatioiden velvoitteiden ylläpito. Käytännössä samat johtavat viranhaltijat toimivat useimmiten sekä valmisteluvastuussa VATE:ssa ja vastaavat nykyjärjestäjinä oman organisaationsa toiminnasta. Tämä aiheuttaa merkittävän riskin vajaatehoiselle valmistelulle ja myös uupumiselle, ellei riittävästi varata työpanosta valmisteluun. Tästä on raportoitu ministeriöille jo aiemmassa valmistelussa.

- vaikka VATEn valmistelutehtävä on määritelty rajatuksi, käytännössä valmistelun aikataulusta johtuen kaikkien osa-alueiden valmistelu on käynnistettävä yhtäaikaisesti VATEn kanssa. Tämä tarkoittaa siis huomattavasti laajaa valmistelutehtävää. Koko palvelutuotanto on valmisteltava uuteen toimintamalliin ja järjestäjän tehtävien valmistelu on saatettava niin pitkälle, että valittu valtuusto pystyy tekemään päätöksiä vuoden 2022 maaliskuusta alkaen. Mikäli valtuustokauden alku siirtyy 1-2 kuukaudella, painottuu VATEn valmistelutehtävien merkitys entisestään.
- Palvelutuotannon uudistamista valmistellaan hankerahoituksella, mutta järjestäjän tehtävien osalta valmistelu on hoidettava VATEn toimesta. Rakennerahahankkeiden osalta kuntien / nykyjärjestäjien omarahoitusosuudesta tulisi luopua, sillä nykyorganisaatioilla ei ole taloudellisia resursseja eikä tarvetta rahoittaa hyvinvointialueen valmistelua.
- Koko ICT-järjestelmäympäristön toimintakuntoon saattaminen erillisistä organisaatioista hyvinvointialueelle merkitsee laajaa valmistelutyötä koko ajan ja toimivuuden testausta jo syksyllä 2022 ennen varsinaista toiminnan käynnistämistä. Mitään toiminnan riskejä mm. asiakas- ja potilastietojen osalta ei saa syntyä vuodenvaihteessa 22/23. Tämä valmistelukokonaisuus edellyttää sekä ICT-alan, mutta myös palvelutoiminnan asiantuntemusta.

Asetusluonnoksessa esitetty rahoitustaso tulisi olla kaksinkertainen, jotta riittävä valmisteluresurssi voidaan turvata, muutoin toimeenpano vaarantuu. Vertailussa on käytetty pohjana mm. kuntien ja kuntayhtymien yleishallinnon asukaskohtaisia kustannuksia, joissa ei ole mukana elinkeinotoimi eikä toimialahallinto. Esitetty rahoitus on maan keskiarvona 11,2 €/asukas ja Pohjois-Savon osalta n. 15 €/asukas. Esitämme rahoitustasoksi hyvinvointialueemme osalta 30 €/asukas yhteensä vuosien 2021 – 2022 osalta ja koko maan tasolla rahoituksen nostamista kaksinkertaiseksi.

Valmistelun ripeän käynnistymisen ja toiminnan turvaamiseksi esitämme, että rahoitus tulee olla alueilla käytössä mahdollisimman pian alkusyksyn aikana. Alueiden ei ole mahdollista hakea rahoitusta ulkopuolelta eikä ”kuntien tai kuntayhtymien kassasta”.

Pekkanen Leila
Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä